

Fælles retningslinier og anbefalinger for svømmeundervisning, badning og andre vandaktiviteter

Videncenter for Pædagogisk
Udvikling
Grøndalsvej 2
Postboks 379
8100 Århus C

Sagsnummer:

Sagsbehandler:
Per Andersen

Telefon:
8940 2000

Telefon direkte:
2338 0137

Telefax:
8940 3694

Dagtilbud, institutioner, fritids- og ungdomstilbud og skoler i Århus Kommune

Børn og ungehåndbogen "Børns miljø"

Generelt

I bekendtgørelse nr. 38 af 10. januar 1995 om tilsyn med folkeskolens elever i skoletiden samt vejledning hertil fremgår det blandt andet, at lærerne inden for de af kommunens afstukne rammer udøver det umiddelbare tilsyn med eleverne i skoletiden efter anvisning fra skolelederen. Skolelederen har i henhold til folkeskolelovens § 45 stk.1 den administrative og pædagogiske ledelse på skolen.

Bestemmelserne, som nævnes på de efterfølgende sider og bestemmelserne beskrevet i ovennævnte bekendtgørelse og vejledning er det tilsyn der som minimum skal etableres til forebyggelse af ulykker og til sikring af beredskab til livredning i dagtilbud, institutioner, fritids- og ungdomstilbud og skoler i Århus Kommune. Det enkelte dagtilbud, institutioner, fritids- og ungdomstilbud og skoler kan derudover fastsætte yderligere retningslinier.

Med mindre andet er beskrevet, gælder der samme sikkerheds- og uddannelsesmæssige krav for pædagoger og lærere.

Vandaktiviteter må alene finde sted, hvis det kan foregå under fuldt betryggende forhold.

Dette betyder, at svømmeundervisning, badning samt andre vandaktiviteter skal tilrettelægges under størst mulig hensyntagen til børnenes sikkerhed. Dette vil sige, at der i enhver situation foretages en konkret vurdering der afgør, hvilket tilsyn der skal etableres ud over minimumskravene.

På de efterfølgende sider fremgår Århus Kommunes rammer og anbefalinger for tilsyn med børn og unge i forbindelse med svømmeundervisning og badning samt andre vandaktiviteter.

Rammerne skal ses som minimumskrav til planlægningen og organiseringen af tilsynet. Der bør altid tages udgangspunkt i såvel den voksnes kendskab til børnene som børnenes alder og svømmefærdigheder samt evne til at overholde aftaler.

Ved tilsynsførende skal der forstås en voksen, som har det *livredningsmæssige* ansvar for tilsynet med børnene. Ud over det anbefalede antal tilsynsførende, alt efter aktivitetens art, kan også andre voksne have opgaver i forhold til børnene. Kun ansatte ved Børn og Unge Århus Kommune kan være tilsynsførende. Det betyder, at livreddere i svømmehaller eller badelande ikke medregnes i gruppen af tilsynsførende for børnene.

Ud over minimumskravene kan arten og omfanget af tilsynet ikke på forhånd fastlægges. Tilsynet skal afpasses efter den konkrete aktivitet.

Det påhviler dagtilbudet, institutionen, fritids- og ungdomstilbudet og skolen at sikre sig, at de fornødne sikkerhedskrav i forbindelse med aktiviteten er opfyldt. Samtidig påhviler det den tilsynsførende at have fornødent kendskab til det sikkerhedsudstyr, som findes på stedet. Sådan forhåndskendskab må anses for at være en del af den almindelige forberedelse af aktiviteten. Ansvar for at genoplivningsudstyr i svømmehaller og -sale er i forsvarlig stand påhviler den skole, hvor svømmehallen er beliggende.

Retningslinier og anbefalinger for svømmeundervisning, badning og andre vandaktiviteter for dagtilbud, institutioner, fritids- og ungdomstilbud og skoler i Århus Kommune.

Ved alle aktiviteter i vand er der behov for særlig opmærksomhed i forhold til børn, der lider af sygdom, der kan medføre bevidstløshed, f.eks. epilepsi og sukkersyge.

Det anbefales, at der forud for afvikling af aktiviteten mellem de tilsynsførende sker en fordeling af hovedopgaver i forbindelse med det ledsagende personales udførelse af tilsyn, beredskab ved eventuelle krisesituationer m.v. Desuden anbefales det, at børnene er gjort bekendt med organiseringen og afviklingen af aktiviteten.

Under hensyntagen til børns og unges alder skal der, så vidt det er muligt, også være tilsyn med dem under omklædning/badning.

Det kan desuden anbefales, at børnene benytter farvede badehætter, således at tilsynet gøres mere overskueligt, hvis der er andre brugere til stede i bassinet. Det er desuden ved alle vandaktiviteter en god idé at medbringe en mobiltelefon - i en tæt plastikpose.

Normering pr. tilsynsførende:

Aldersgrupper:	Sted	Aktivitet	Antal børn pr. tilsynsførende
0 – 2 år	Alle steder.	Sopning til læggen (Kræver ikke livredderprøve)	Max. 4 børn
2 – 5 år	Friland (strand m.m.).	Sopning til læggen (Kræver ikke livredderprøve)	Max. 6 børn
2 – 5 år	Svømmehal og badeland.	Badning til navlen	Max. 6 børn
6 – 8 år (0. til 2. klassestrin)	Friland, badeland og svømmehal.	Badning til navlen	Max. 8 børn
9 – 15 år	Friland, badeland og svømmehal.	Badning og svømning	Max. 15 børn og unge
16 – 18 år	Friland, badeland og svømmehal.	Badning og svømning	Max. 15 børn og unge

Efterfølgende rammer for tilsyn mv. er opdelt i følgende punkter:

1. Svømmeundervisning og vandaktiviteter i svømmehaller og -sale.
2. Badning i forbindelse med ekskursioner og udflugter.
 - badning fra strand, åer eller søer
 - badning i forlystelsesparker o.lign.
3. Sejlads under forskellige forhold.
 - surfing
 - sejlads med både
 - robåde, kajak eller kano.

Herudover er der en beskrivelse af svømmebeviskurserne.

Retningslinier og anbefalinger for svømmeundervisning, badning og andre vandaktiviteter for dagtilbud, institutioner, fritids- og ungdomstilbud og skoler i Århus Kommune.

1) Svømmeundervisning og vandaktiviteter i svømmehaller og -sale

Svømmehallens regler skal overholdes.

Svømmelærereksamen giver en svømmelærer varig kompetence til at varetage selve svømmeundervisningen af eleverne.

Hvis svømmelæreren også varetager det livredningsmæssige tilsyn, skal svømmelæreren vedligeholde sin kompetence for så vidt angår livredning. Svømmelærere skal derfor have gyldig livredderprøve.

Som det fremgår under afsnittet ”generelt” skal der være mindst 1 tilsynsførende pr. angivet max antal børn til stede. Af hensyn til varetagelse af de samlede opgaver i forhold til en gruppe børn og unge i en kritisk situation, kan det dog anbefales, at der minimum er 2 tilsynsførende til stede.

Antallet af tilsynsførende er et minimumskrav. Afhængig af såvel den/de tilsynsførendes kendskab til børnene, som børnenes alder og svømmefærdigheder samt evne til at overholde aftaler, vurderes nødvendigheden af flere tilsynsførende.

Den/de tilsynsførende skal befinde sig på bassinkanten.

Ved svømmeundervisning og andre vandaktiviteter i svømmehal skal der skelnes mellem, om der er andre brugere til stede, eller om man benytter bassinet alene. Hvis der er andre brugere til stede, kan badningen foregå i et afgrænset område. Dette kan evt. ske ved afskærmning med tove af det område, som børnene opholder sig i.

Hovedudspring fra vippe eller bassinkant må kun finde sted under direkte ledelse og tilsyn. Vanddybden skal være så stor, at der ikke opstår fare for børnene og de unge. Det vil sige en dybde på mindst:

- 1,5 – 1,8 m ved siddende udspring fra bassinkant.
- 1,8 – ved stående udspring fra bassinkant.

Vanddybden skal indenfor det angivne interval vurderes efter barnets eller den unges størrelse.

2) Badning i forbindelse med ekskursioner og udflugter

Badning under ekskursioner og lignende, herunder badning i badelande, må alene finde sted, hvis det kan foregå under fuldt betryggende forhold. Dette er gældende for alle dagtilbud, institutioner, fritids- og ungdomstilbud og skoler i Århus Kommune.

Badning i forbindelse med ekskursioner kræver tilladelse fra forældremyndighedens indehaver, og skal være registreret i pågældende dagtilbud, institution, skole.

Tilladelse til badning omfatter badning fra strand, badning i sø og badning i offentlig svømmehal samt badelande.

Hvis badning foregår på friland, skal læreren/pædagogen inden badning tillades have sikkerhed for, at bund- og strømforhold mv. ikke frembyder nogen fare.

Badning bør kun foregå på et for børnene nøje afgrænset område, som er let at overskue og hvor alle kan bunde.

Ved badning i friland (strand, sø og vandløb) skal der være mindst 2 tilsynsførende, hvoraf den ene opholder sig på land, medens den anden deltager i badningen og markerer ydergrænsen for det tilladte område.

Eleverne bør have besked på at holde sammen to og to.

Badning fra strand, åer eller søer

De tilsynsførende skal inden aktiviteten have orienteret sig om følgende:

- Badestedets fysiske udformning, herunder oversigts- og læforhold.
- Dybde- og bundforhold.
- Strømforhold.
- Vandets temperatur.
- Vejrforhold.
- Alarmering og forholdsregler i tilfælde af ulykke.

Badning i forlystelsesparker og lign.

Mange forlystelsesparker og badelande har interne regler. Det er vigtigt at orientere sig om disse regler på forhånd, således at man kan vurdere, hvorvidt badning er forsvarlig eller ej.

Idet der som oftest i forvejen er mange andre børn i vandet på samme tid bør det, for overskuelighedens skyld, vurderes om normeringen mellem børn/unge og tilsynsførende bør skærpes.

Antallet af børn er afhængig af såvel den voksnes kendskab til børnene som børnenes alder og svømmefærdigheder samt evne til at overholde aftaler.

Det anbefales, at børnene holder sammen to og to.

Af hensyn til varetagelse af de samlede opgaver i forhold til en gruppe elever i en kritisk situation kan det dog anbefales, at der som minimum er 2 tilsynsførende til stede.

3) Sejlads under forskellige forhold

Anbefalingerne omkring sejlads vil berøre aktiviteter af meget forskellig karakter, rækkende fra tursejlads med fartøjer over 20 BRT, sejlads med optimistjoller og mere legeprægede aktiviteter, f.eks. med en selvbygget tømmerflåde.

Med de her nævnte eksempler illustreres det, at det ikke kan forventes, at der vil foreligge anbefalinger for enhver tænkelig aktivitet på vand. Der vil således være forskel på tilsyn og forebyggende forholdsregler, når en klasse eksempelvis er på udflugt i turbådene på Silkeborgsøerne, og når en klasse er på kanotur på Gudenåen. Tilsyn og forebyggende forholdsregler skal altid tage udgangspunkt i den konkrete situation og dens risikomomenter, herunder vejrforhold og børnenes alder og færdigheder.

Det anbefales, at forældre til de deltagende børn orienteres om aktiviteten, og at de giver deres samtykke til, at deres barn deltager. Er der tale om en risikobetonet aktivitet, f.eks. surfing, kan det overvejes at anmode om et *skriftligt* samtykke.

Indgår sejladsen som en væsentlig og tilbagevendende del af undervisningen, indhentes forældreaccepten for hele sæsonen/skoleåret.

Forældrenes accept overfører ikke ansvar fra skolen til forældrene. Forældrenes tilkendegivelse skal ses som en accept af, at barnet deltager i en aktivitet, hvor der på trods af forebyggende foranstaltninger kan forekomme en risiko.

Ved alle aktiviteter forudsættes det, at vejr-, vind-, dybde-, strøm- og temperaturforhold samt børnenes forudsætninger er inddraget i vurderingen af forsvarligheden i aktiviteten. Det forudsættes herunder, at et fartøj ikke medbringer flere personer end det er bestemt til.

Følgende sejladstyper beskrives:

- a) **Sejlads med både**
- b) **Sejlads med optimistjoller**
- c) **Sejlads med robåde, kajak eller kano**
- d) **Surfing**

Afhængigt af planlagt aktivitet henvises der til relevante pjecer udgivet af Søsportens Sikkerhedsråd. Der henvises specielt til bekendtgørelsen om redningsveste i mindre fartøjer, hvorefter der i alle mindre fartøjer skal være redningsvest.

Inden for Børn og Unge i Aarhus Kommune forventes det, at børnene er iført redningsveste.

Det forudsættes, at de tilsynsførende har gjort sig bekendt med relevante pjecer. Børnene/de unge skal være gjort bekendt med organiseringen og afviklingen af aktiviteten.

A) Sejlads med både

Fartøjets indretning, udstyr mv.

Passagerskibe defineres som fartøjer, der befordrer flere end 12 passagerer – uanset størrelse. For disse fartøjer er der fastsat særlige regler om besætning, syn af fartøj og udrustning m.v. Søfartsstyrelsen påser, at de givne regler overholdes, og udsteder skriftlig tilladelse, hvoraf det ses, *hvor* skibet må sejle, *hvor mange* passagerer skibet må medtage, og *hvornår* skibet senest skal til næste hovedsyn. Søfartsstyrelsens skriftlige tilladelse skal være anbragt et sted på skibet, der er iøjnefaldende for passagererne.

Der findes *lejrskoleskibe/projektskibe*, der typisk er beregnet til sejlads af flere dages varighed og med passagerer/elever om bord. For sådanne skibe er der særlige og temmelig omfattende regler, der alle har som mål at skabe størst mulig sikkerhed.

Der findes også særlige regler for f.eks fiskeskibe, der anvendes til at medtage lystfiskere på endagsture. Søfartsstyrelsen påser, at ejeren af skibet overholder de givne regler.

B) Sejlads med optimistjoller

Sejlads med optimistjoller må kun foregå indenfor et nærmere afgrænset område og aldrig i lygtetændingstiden.

Børn (som skal være fyldt 6 år)/medlemmer/de unge skal inden sejladsen påbegyndes have aflagt 200 m fri svømmeprøve overfor dagtilbudets, institutionens, fritids- og ungdomstilbudets, skolens medarbejdere. Svømmeprøven skal fornyes hvert år.

Ved sejlads skal der altid være en medarbejder, som indenfor **de sidste 2 år** har taget stort svømmebevis.

Der skal altid være en sejlklar motorbåd i vandet med fører og nødvendig besætning, dog ikke i havnebassin. Båden skal være i forsvarlig stand.

Lederen af sejladsen skal have kendskab til indholdet af Søsportens Sikkerhedsråds pjecer. Pjecerne kan læses på hjemmesiden for Søsportens Sikkerhedsråd.

Der skal under sejlads bæres godkendt redningsvest. Ombord i optimistjollen skal fastbindes øsekar samt rimelig bugserline.

C) Robåde, kajak eller kano

Der bør skelnes mellem prøveture og turroning. Prøveture foregår i et afgrænset område nær ved basen og er af kort varighed. Turroning foregår over længere træk, ofte over flere dage.

Læs pjece om sikkerhed ved sejlads med kano og kajak. Søsportens Sikkerhedsråds hjemmeside.

Elev- og lærer-/pædagogforudsætninger

1. Medarbejdere skal have bestået stort svømmebevis inden for de sidste 2 år
2. De deltagende børn skal have færdigheder, der betyder, at de er i stand til at følge instruktioner vedrørende bjergning samt sikkerhed og redning.
3. De deltagende lærere/pædagoger skal have tilstrækkelige forudsætninger til at kunne gennemføre den planlagte aktivitet.

Aktivitetens afvikling

1. Der kræves ikke en voksen pr. båd.
2. Der må kun anvendes både, som er i forsvarlig og sødygtig stand.
3. Der må ikke være flere personer ombord, end sejlads kan foregå på forsvarlig vis.
4. Hvert deltagende barn/ung skal altid bære redningsvest og have aflagt 200 m. svømmeprøve.
5. De ombordværende må ikke stå op eller bytte plads under sejlads.
6. Leg og urolig opførsel skal undgås.
7. Der skal holdes kortest mulig afstand til kysten eller bredden.

Pjece vedrørende sejlads med kano og kajak findes på Søsportens Sikkerhedsråds hjemmeside.

D) Surfing

Elev- og lærer- /pædagogforudsætninger

Aktiviteten bør afvikles med mindst 2 tilsynsførende, der skal opfylde følgende betingelser:

- a. Tilsynsførende skal have stort svømmebevis eller DSLF's (Dansk Svømme- og Livredningsforbund) livredderprøve.
- b. Mindst den ene af de tilsynsførende eller instruktøren skal være uddannet som surfinstruktør.
- c. Mindst den ene af de tilsynsførende eller instruktøren skal kunne sejle ledsagebåden.
- d. De deltagende børn skal over for skolen have dokumenteret svømmefærdighed svarende til mindst 200 m.

Undervisningens afvikling

1. Der bør maksimalt være 5 børn ad gangen i aktivitet i vandet pr. ledsagebåd.
2. Det anbefales, at aktiviteten udfoldes med børnene samlet.
3. Undervisningen bør omfatte følgende indhold, som bør gennemgås før den egentlige sejlaktivitet påbegyndes:
 - a) Sikkerhed og nødprocedure.
 - b) Vigeregler og "sejlregler."
 - c) Kendskab til udstyr.
 - d) Orientering om grundteknik.

Udstyr

Følgende udstyr er obligatorisk:

1. Våddragt til hvert barn/ung på vandet.
2. Hvert barn/ung skal bære redningsvest.
3. Brilleelastik til fastgørelse af børnenes/de unges briller.
4. Ledsagebåd.

De anvendte surfbrædder bør svare til deltagernes forudsætninger og vejrforholdene, foruden at være i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand.

Svømmebeviskurser

Alle lærere, som skal varetage svømmeundervisning, samt pædagoger og lærere, som er tilsynsførende ved ledsagelse af børn til badning, skal have bestået enten det store eller det lille svømmebevis.

Det store svømmebevis er gældende til alle svømmehaller samt til badning fra strand, i åer eller søer og i forlystelsesparker o.lign. samt alle former for sejlads, hvorimod det lille svømmebevis er gældende til svømmehaller og -sale, hvor bassindybden er maks. 2 m.

Kursusbeviserne er gældende i 2 år.

Kurserne afholdes hvert år i april måned og med mulighed for senere opsamlingskurser.

Kurserne udmeldes fra Børn og Unges fællessekretariat, hvortil også tilmelding foregår. Udsendelse af kursusbeviser til den enkelte lærer eller pædagog foregår ligeledes fra Fællessekretariatet.

Kurserne varer ca. 3 timer og indeholder både en teoretisk samt en praktisk del.

Kurserne afholdes, af hensyn til prøven i dykning og teorien vedr. livredning/genoplivning, som kræver en del materiel, på Ingerslevs Boulevard Svømmestadion.

Kurserne afholdes hhv. formiddag og eftermiddag iht. nærmere fastsatte tidspunkter.

Det forudsættes, at den enkelte lærer/pædagog er bekendt med alarmeringsprocedure samt genoplivnings-/livredningsudstyr, herunder betjening af udstyret på det sted, hvor svømmeundervisningen/aktiviteten foregår.

Det er skolelederens ansvar, at lærere og pædagoger er i besiddelse af de nødvendige forudsætninger.

Kursusindhold

Stort svømmebevis

Gælder i alle svømmehaller, ved badning fra strand, i åer eller i søer og i forlystelsesparker o.lign. samt ved alle former for sejlads.

Prøven omfatter følgende:

1. a) Gennemgang af og prøve i genoplivning/livredning samt brug af standardudstyr, som forefindes i de kommunale haller.
b) Gennemgang af teori omhandlende badning fra strand, i åer eller søer, herunder bl.a. vejrskifte, bund-, temperatur- og strømforhold samt alarmering.
2. Prøve i 200 m. svømning.
3. Prøve i dykning efter bjærgedukke på 4,2 meter dybt vand.
4. Prøve i bjærgning over 25 m af en forestillet bevidstløs person.
5. Ophaling af person på kant. Personen skal være af mindst samme højde og drøjde som prøvetager.

Lille svømmebevis

Gælder i alle svømmehaller med en bassindybde på maks. 2 m.

Prøven omfatter følgende:

1. a) Gennemgang af og prøve i genoplivning/livredning samt brug af standardudstyr, som forefindes i de kommunale haller.
b) Gennemgang af teori omhandlende badning fra strand, i åer eller søer, herunder bl.a. vejrskifte, bund-, temperatur- og strømforhold samt alarmering.
2. Prøve i 200 m svømning.
3. Prøve i dykning efter bjærgedukke på 2 meter dybt vand.
4. Prøve i bjærgning over 25 m af en forestillet bevidstløs person.
5. Ophaling af person på kant. Personen skal være af mindst samme højde og drøjde som prøvetager.

Bilag 1

Oversigt over bevistype (stort eller lille) der kræves i de respektive svømmehaller /-sale i Århus Kommune.

Svømmehal /-sal	Mål (længde x bredde x dybde)	Bevistype
Frydenlund	16,7 x 6,5 x 0,9 til 1,4	Lille
Gammelgård	16,7 x 6,5 x 0,9 til 1,4	Lille
Hasle	25 x 12,5 x 1,0 til 3,5	Stort
Jellebakke	16,7 x 6,5 x 0,9 til 1,4	Lille
Lystrup	25 x 12,5 x 0,9 til 2,0	Lille
Næshøj	25 x 12,5 x 0,9 til 2,8	Stort
Solbjerg	25 x 12,5 x 0,9 til 2,8	Stort
Sølyst	25 x 12,5 x 1,0 til 3,8	Stort
Søndervang	25 x 12,5 x 0,9 til 1,8	Lille
Tilst	25 x 12,5 x 0,9 til 2,0	Lille
Tovshøj	25 x 12,5 x 1,5	Lille
Tranbjerg	16,7 x 6,5 x 0,9 til 1,4	Lille
Vorrevang	16,7 x 6,5 x 0,9 til 1,4	Lille
Egelund	25 x 12,5 x 1,10 til 2,0	Lille
Svømmestadion (svømmebaner)	50 x 25 x 2,0	Lille
Svømmestadion (springbassin)	25 x 17,5 x 2,0 til 5,0	Stort
Gellerupbadet	25 x 16 x 1,65	Lille
	17 x 12 x 0,80	Lille
	10 x 10 x 0,30	Lille
Idrætshøjskolen	25 x 12,5 x 0,8 til 4,0	Stort
Lyseng	25 x 12,5 x 1,2 til 1,8	Lille
	12,5 x 7,0 x 0,9	Lille
	12,5 x 12,5 x 4,2	Stort